KLIIMAMINISTEERIUM

Teie 01.04.2026

Roland Teppor

Meie 02.11.2026 nr 21-2/26/2546-2

Vastus kollektiivsele pöördumisele taskukohasest elekterist kõigile Eestimaa inimestele

Austatud Roland Teppor

Täname Teid Rahvaalgatus.ee keskkonnas algatatud kollektiivse pöördumise „Taskukohane elekter kõigile Eestimaa inimestele“ eest. Pöördumine esitati Riigikogule 1. aprillil 2026 ja võeti menetlusse 7. aprillil 2026, mil see edastati majanduskomisjonile. Majanduskomisjon arutas pöördumist 15. juunil 2026 ning otsustas Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152^{13} punkti 4 alusel edastada ettepaneku Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja pöördumisele vastamiseks.

2026. aasta jaanuari Eesti keskmine õhutemperatuur oli −7,8 °C, samal ajal kui pikaajaline norm −3,1 °C. Mõistame, et külm ilm suurendas eeskätt elektriga kütvate leibkondade tarbimist ja arveid ka säästliku tarbimise korral. Vastame allpool eraldi kõigile ettepanekutele ning selgitame iga meetme sisu ja mõju.

1. Elektrienergia ja võrguteenuse hinnakujunduse põhjendatuse ning läbipaistvuse analüüs

Elektriarve eri osade hinnakujundus on erinev. Elektrienergia hulgihind kujuneb turul ning turu terviklikkuse ja läbipaistvuse üle teevad järelevalvet Konkurentsiamet ja Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER). Võrgutasud kooskõlastab Konkurentsiamet enne nende rakendamist.

Võrgutasude kooskõlastamisel võetakse arvesse põhjendatud muutuv- ja tegevuskulusid, põhivara kulumit ning põhjendatud tulukust. Konkurentsiamet kontrollib, et võrgutasud ei sisaldaks teiste tegevusalade kulusid ega põhjendamatuid kulusid. Lisaks sisaldab elektrituruseadus võrguettevõtja paindlikkusteenuse osutamise kohustust. Paindlikkusteenused tähendab tarbimise juhtimise teenuse ostmist vastavalt võrgu vajadustele. Näiteks võib võrguettevõtja osta tarbimise vähendamist hoolduses oleva alajaama piirkonnas. Paindlikkusteenused oma olemuselt võimaldavad teatud juhtudel vältida suuremahulisi investeeringuid elektrivõrkude ehitusse ja liita võrguga uusi tarbijaid paindlikumalt.

2. *Ajutiste leevendusmeetmete rakendamine kõrge hinnatasemega perioodideks (nt talvekuud)*

Kliimaministeerium valmistab ette ajutisi leevendusmeetmeid, et energiahindade järsu tõusu korral oleks võimalik kodutarbijaid talvekuudel kiiresti toetada. Ettevalmistamisel on elektri ja gaasi võrgutasu osaline või täielik hüvitamine ning kõrge hinnaga kaugküttepiirkondades soojuse hinna osaline kompenseerimine. Kavandatud meetmed puudutavad perioodi detsembrist 2026 kuni märtsini 2027. Eesmärk on korraldada toetamine energiaettevõtjate kaudu nii, et soodustus kajastuks tarbija arvel ning inimesel ei oleks vaja eraldi taotlust esitada. Meetmete ettevalmistamine ei tähenda veel nende rakendamise otsust: rakendamine, lõplikud tingimused ja rahastamine otsustatakse eraldi, lähtudes energiaturu arengust, abivajadusest ning riigieelarve võimalustest. Püsiva abivõimalusena säilib puuduses leibkondadel õigus taotleda kohalikult omavalitsuselt toimetulekutoetust, mille kohta leiab teavet Sotsiaalministeeriumi kodulehelt: https://www.sm.ee/toimetulekutoetus

3. *Hinnastabiliseerimise või kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine kodutarbijatele*

Juhul kui tarbija jaoks on oluline hinnakindlus, on ennekõike võimalik muutliku börsipaketi asemel valida erineva kestuse ja kulutasemega fikseeritud pakettide vahel (vt võrdlust nt www.elektrihind.ee). Käesoleva aasta märtsikuu seisuga kasutas ca 55% tarbijatest fikseeritud pakette. Vähekindlustatud leibkondadele on olemas ka püsiva kaitseliinina toimetulekutoetuse taotlemise võimalus.

4. *Võrgutasu ajutine vähendamine või leevendamine*

Elektri võrgutasu koormuse ajutiseks leevendamiseks valmistab Kliimaministeerium ette meedet, mille kohaselt hüvitaks riik kodutarbijatele 50% võrgutasust kuni 1000 kWh kuise elektritarbimise ulatuses. Kavandatud toetusperiood on detsembrist 2026 kuni märtsini 2027 ning hüvitis kajastuks otse tarbija arvel. Esialgsete arvutuste järgi vähendaks see ligikaudu 100 kWh kuus tarbiva kodutarbija elektri koguarvet kuni 15% ning üle 1000 kWh kuus tarbiva kodutarbija arvet umbes 7%. Tegelik mõju sõltub tarbimismahust, võrgupaketist ja elektrienergia hinnast. Võrgu hoolduse, töökindluse ja vajalike investeeringute kulud jäävad alles, mistõttu vajab hüvitamine eraldi rahastust. Meetme lõplikud tingimused, rahastus ja rakendamine otsustatakse eraldi; tegemist ei ole veel kehtiva toetusega.

5. *Elektrienergia käibemaksu ajutise langetamise kaalumine*

Käibemaksumäära alandamine vähendaks arvet tarbijatel, kelle kanda käibemaks lõppkuluna jääb, ning leevenduse suurus sõltuks tarbimismahust. Meede vähendaks riigieelarve tulu ning samal ajal ei oleks abi sihitud.

6. *Ajutiselt või alaliselt loobuda CO_2 kvoodi- ja heitmetasude ülekandmisest lõpphinda või kompenseerida nende mõju tarbijatele*

Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteem põhineb Euroopa Liidu õigusel ning Eesti ei saa seda ühepoolselt peatada ega kohaldamata jätta. Käimasolevatel ETS-i (*inglise keeles emissions trading system*) moderniseerimise läbirääkimistel seisab Eesti selle eest, et süsinikuheitmekvoodi hind oleks tulevikus prognoositavam, toetaks paremini Euroopa tööstuse konkurentsivõimet ning arvestaks väikese majanduse eripärasid, säilitades samal ajal süsteemi peamise eesmärgi – vähendada sõltuvust fossilkütustest kulutõhusal viisil.

7. *Põlevkivienergia maksustamise vähendamine erakorraliselt kõrgete turuhindade perioodil, et tagada juhitava tootmise konkurentsivõime*

Erakorraliselt kõrged elektribörsi hinnad tekivad turul siis, kui nõudlus on suur ja konkurentsivõimelise hinnaga tootmist (tuul, päike) ei ole turul piisavalt. Sellistes tingimustes hinnatase tõuseb, et kallimad jaamad (nt vanad põlevkivijaamad) käivitataks.

8. *Riigile kuuluvate energiatootjate erakorraliste kasumite suunamine otse tarbijate hinnaleevenduseks*

Riigi äriühingu kasumi võib jätta ettevõttesse investeeringuteks või jaotada dividendina (mis omakorda on riigieelarve tulud). Riigieelarve tulude kasutamine hinnaleevendusmeetmeteks eeldab vabade riigieelarveliste vahendite olemasolu. Käesoleva vastuskirja koostamise ajal oli kavandatava 2027. aasta riigieelarve defitsiidiks 6 %.

9. *Ajutise hinnalae või universaalteenuse kehtestamine kodutarbijatele*

Ajutist universaalteenust on riik varasemalt rakendanud. Universaalteenus loodi energiakriisi haripunktis ja hakkas kehtima 1. oktoobril 2022. Selle eesmärk oli kaitsta eelkõige kodutarbijaid olukorras, kus hinnad elektribörsil olid väga kõrged ja volatiilsed. Universaalteenus oli Konkurentsiameti poolt kinnitatud reguleeritud hinnaga elektri müük.
Perioodil oktoober 2022 kuni august 2023 oli hinnaks 19,24 senti kWh ja perioodil september 2023 kuni detsember 2023 oli universaalteenuse hind 18,93 senti kWh eest koos käibemaksuga. Samadel perioodidel oli elektri börsihind vastavalt 14,78 ning 11,83 senti kWh. 2024 aasta keskmine elektribörsi hind oli 10,63 s/kWh ning 2025 aasta keskmine hind oli 10.28 senti/kWh käibemaksuga.

10. *Energiatõhususe investeeringute (soojustamine, küttesüsteemid) toetamine kiirendatud ja lihtsustatud toetustega*

Kliimaministeerium on suunanud ulatuslikke vahendeid korterelamute ja eramute soojustamisse ning küttesüsteemide moderniseerimisse. Küttevajaduse vähendamine hoone soojustamise kaudu on kõige mõjuvam viis hoida elektriarved madalal ka kõige külmematel talvekuudel. Energiatõhususe projektidel on otsene mõju energiatarbimise vähenemisele ja seega ka energiakulude kokkuhoiule. Senini on paljusid energiatõhususe projekte rahastatud ka ETS1 enampakkumistulust. Toetusmeetmetega saab täpsemalt tutvuda Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuste leheküljel: https://www.kik.ee/et/toetatavad-tegevused ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse eluaseme toetuste leheküljel: https://eis.ee/avaleht-elamumajandus/ ja Kliimaministeeriumi kodulehel: https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/renoveerimine-ja-buildest/toetused

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
energeetika- ja keskkonnaminister

Roger Pilvik, 605 2922
roger.pilvik@kliimaministeerium.ee

Koopia: Riigikantselei, Riigikogu majanduskomisjon